

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564

Budget disbursement efficiency analysis of the Faculty of Humanities and
Social Sciences of Lampang Rajabhat University, the fiscal year 2017-2021

อุเทน หินอ่อน^{1*}
Uthen Hinon^{1*}

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 ใน 3 มิติ คือ 1) มิติด้านแหล่งงบประมาณ 2) มิติด้านภารกิจหลัก และ 3) มิติด้านหน่วยงาน เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีและเอกสารรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการเปรียบเทียบและใช้สถิติเชิงพรรณนาในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปีงบประมาณที่ระดับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 93.07 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 89.63 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 86.20 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 85.88 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 85.17 ตามลำดับ เห็นได้ว่าประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ 5 ปีซ้อนหลัง ส่วนมากอยู่ในช่วงระดับต่ำถึงปานกลาง ดังนั้น จึงควรพิจารณาปรับมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณให้สูงขึ้น

คำสำคัญ: งบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Abstract

This analysis aimed to study the efficiency of budget disbursement of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University, during the fiscal year 2017 - 2021. The analysis has been conducted in 3 dimensions which are 1) budget source dimension, 2) main mission dimension, and 3) organizational dimension. Collect information from the annual government action plan document and the annual budget disbursement report. The data was analyzed by using comparison techniques and using descriptive statistics to present the data analysis results. It was found that the fiscal year with the highest level of budget disbursement efficiency was the fiscal year 2018 high efficiency 93.07 percent disbursement, followed by the fiscal year 2017 with moderate level of efficiency 89.63 percent disbursement, the fiscal year 2020 with moderate level of efficiency 86.20 percent disbursement, the fiscal year 2019 with low level of efficiency 85.88 percent disbursement, and the fiscal year 2021 with low level of efficiency 85.17 percent disbursement respectively. It can be seen that the efficiency of budget disbursement for the past five years, most were in the low to moderate range. Therefore, measures should be considered to adjust to increase the efficiency of budget disbursement.

Keywords: budget, budget disbursement, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Lampang Rajabhat University

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง 52100

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences of Lampang Rajabhat University, Lampang, 52100

*Corresponding author: e-mail: uthen@lpru.ac.th

Received: May 30, 2022, Accepted: June 29, 2022, Published: January 15, 2023

บทนำ

แนวคิดทฤษฎีทางด้านเศรษฐกิจมหภาคเกี่ยวกับนโยบายการคลังว่าด้วยรายจ่ายของรัฐบาลนั้น แนวคิดส่วนใหญ่เห็นว่า การใช้จ่ายภาครัฐโดยรวม (Government Expenditure: G) มีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) อย่างมาก (ธนวรรธน์ และวชิร, 2557) หน่วยงานของรัฐบาลสามารถเป็นกลไกสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ และเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาล (สำนักงบประมาณ, 2563) สำนักงบประมาณจึงริเริ่มและผลักดันให้มีมติเรื่อง “มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณภาครัฐในทุกส่วนราชการ และคาดหวังที่จะให้เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ พร้อมกำหนดเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณภาครัฐในภาพรวมเป็นรายไตรมาส และ ณ สิ้นปีงบประมาณ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณให้ทุกส่วนราชการถือปฏิบัติเพื่อเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของส่วนราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย (นาริรัตน์, 2560) โดยมุ่งเน้นให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนโยบายนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง (กมลทิพย์, 2561)

การเบิกจ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ยังสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้า เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ และเกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการภาครัฐ ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ตั้งแต่กระบวนการจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณรายจ่าย การควบคุมงบประมาณ การติดตามประเมินผล และการรายงาน (พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561, 2561) ที่ให้มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting System: SPBB) อย่างมีประสิทธิภาพได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งอดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่เคยมีการวิเคราะห์ใด ๆ เกี่ยวกับงบประมาณของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก ที่เป็นข้อมูลหรือสารสนเทศเชิงประจักษ์มาก่อน ผู้วิเคราะห์จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 ด้วยวิธีการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำผลการวิเคราะห์ที่ได้เสนอผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ไปใช้สนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Informed Strategic Decision Making) ในการบริหารจัดการด้านงบประมาณให้มีประสิทธิภาพได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 มิติด้านแหล่งงบประมาณ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 มิติด้านภารกิจหลัก
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 มิติด้านหน่วยงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตของการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 ใน 3 มิติ คือ 1) มิติด้านแหล่งงบประมาณ 2) มิติด้านภารกิจหลัก และ 3) มิติด้านหน่วยงาน

ขั้นตอนการวิเคราะห์

- 1) กำหนดหัวข้อ กำหนดวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์
- 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิเคราะห์ งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์
- 3) ออกแบบ กำหนดเครื่องมือ และเทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลที่จะวิเคราะห์
- 5) วิเคราะห์ข้อมูล
- 6) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และการนำไปใช้ประโยชน์
- 7) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่สังกัด
- 8) เผยแพร่ผลงานการวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบตารางบันทึกข้อมูลผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี ที่ผู้วิเคราะห์ออกแบบและสร้างขึ้นมาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามรูปแบบและมิติต่าง ๆ ที่กำหนด

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีและเอกสารรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 งานบริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักงานคณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยมีระยะเวลาในการวิเคราะห์ครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2565 รวมระยะเวลา 4 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการเปรียบเทียบ (Comparative Techniques) และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) คือ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean) ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลค่าร้อยละการเบิกจ่ายงบประมาณ จากเป้าหมายการเบิกจ่ายภาพรวมรายจ่ายของสำนักงบประมาณ ณ สิ้นไตรมาส 4 ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 96 (สำนักงบประมาณ, 2560) เป็นเกณฑ์กำหนดในการแบ่งมาตราส่วนประสิทธิภาพออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ เบิกจ่ายร้อยละ 96.00–100, 91.00–95.99, 86.00–90.99, 81.00–85.99 และต่ำกว่าร้อยละ 81.00 หมายถึง ประสิทธิภาพระดับสูงมาก สูง ปานกลางต่ำ และต่ำมาก ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามแหล่งงบประมาณ

งบประมาณแผ่นดิน พบว่า ปีงบประมาณที่ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 93.82 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 90.09 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 85.68 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 84.59 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 82.57 ตามลำดับ

งบประมาณรายได้ พบว่า ปีงบประมาณที่ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 90.71 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 90.70 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 90.25 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 87.43 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 86.88 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามแหล่งงบประมาณ

แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ					เฉลี่ย
	ร้อยละ (แปลผล)					
	2560	2561	2562	2563	2564	
งบแผ่นดิน	90.09 (ปานกลาง)	93.82 (สูง)	84.59 (ต่ำ)	85.68 (ต่ำ)	82.57 (ต่ำ)	87.35 (ปานกลาง)
งบรายได้	86.88 (ปานกลาง)	90.70 (ปานกลาง)	90.71 (ปานกลาง)	87.43 (ปานกลาง)	90.25 (ปานกลาง)	89.19 (ปานกลาง)
รวมการเบิกจ่าย	89.63 (ปานกลาง)	93.07 (สูง)	85.88 (ต่ำ)	86.20 (ปานกลาง)	85.17 (ต่ำ)	-

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามภารกิจหลัก

การผลิตบัณฑิต พบว่า ปีงบประมาณที่ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 93.98 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 89.99 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 88.49 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 86.39 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 68.69 ตามลำดับ

การวิจัย พบว่า ปีงบประมาณที่ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับสูงมาก เบิกจ่ายร้อยละ 100 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับสูงมาก เบิกจ่ายร้อยละ 97.26 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับสูงมาก เบิกจ่ายร้อยละ 96.67 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 90.95 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่าย ร้อยละ 88.96 ตามลำดับ

การบริการวิชาการ พบว่า ปีงบประมาณที่ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 93.57 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 92.60 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 89.42 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 87.03 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 76.13 ตามลำดับ

การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า ปีงบประมาณที่ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับสูงมาก เบิกจ่ายร้อยละ 100 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับสูงมาก เบิกจ่ายร้อยละ 99.30 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 92.89 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 87.40 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 66.75 ตามลำดับ

การบริหารจัดการ พบว่า ปีงบประมาณที่ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 90.93 รองลงมา คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 90.30 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 89.83 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 88.37 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 67.43 ตามลำดับ

รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามภารกิจหลัก

แหล่งงบประมาณ	ปีงบประมาณ					เฉลี่ย
	ร้อยละ (แปลผล)					
	2560	2561	2562	2563	2564	
ผลิตบัณฑิต	89.99 (ปานกลาง)	93.98 (สูง)	88.49 (ปานกลาง)	86.39 (ปานกลาง)	68.69 (ต่ำ)	85.51 (ต่ำ)
วิจัย	88.96 (ปานกลาง)	90.95 (ปานกลาง)	100 (สูงมาก)	97.26 (สูงมาก)	96.67 (สูงมาก)	94.77 (สูง)
บริการวิชาการ	87.03 (ปานกลาง)	93.57 (สูง)	76.13 (ต่ำมาก)	92.60 (สูง)	89.42 (ปานกลาง)	87.75 (ปานกลาง)
ทำนุบำรุงฯ	87.40 (ปานกลาง)	99.30 (สูงมาก)	100 (สูงมาก)	92.89 (สูง)	66.75 (ต่ำมาก)	89.27 (ปานกลาง)
บริหารจัดการ	89.83 (ปานกลาง)	88.37 (ปานกลาง)	90.30 (ปานกลาง)	67.43 (ต่ำมาก)	90.93 (ปานกลาง)	85.37 (ต่ำ)
รวมการเบิกจ่าย	89.63 (ปานกลาง)	93.07 (สูง)	85.88 (ต่ำ)	86.20 (ปานกลาง)	85.17 (ต่ำ)	-

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามหน่วยงาน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า หน่วยงานที่ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณเฉลี่ยทุกปีงบประมาณมากที่สุด คือ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ (D11) มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 92.88 รองลงมา คือ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (D6) มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 91.72 สำนักงานคณบดี (D1) มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 88.93 สาขาวิชาดนตรี (D2) มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 87.40 สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง (D13) มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 86.89 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (D4) มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 85.70 สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน (D8) มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 85.16 สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ (D3) มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 84.07 สาขาวิชานิติศาสตร์ (D7) มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 83.69 สาขาวิชาภาษาจีน (D5) มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 82.67 สาขาวิชาภาษาไทย (D10) มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 76.10 สาขาวิชาสังคมศึกษา (D9) มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 72.30 และ สาขาวิชาการสอนภาษาจีน (D12) มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 69.46 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร้อยละประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามหน่วยงาน

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ					เฉลี่ย
	ร้อยละ (แปลผล)					
	2560	2561	2562	2563	2564	
D1	89.53 (ปานกลาง)	94.64 (สูง)	86.46 (ปานกลาง)	87.17 (ปานกลาง)	86.85 (ปานกลาง)	88.93 (ปานกลาง)
D2	98.86 (สูงมาก)	82.50 (ต่ำ)	73.33 (ต่ำมาก)	85.11 (ต่ำ)	97.18 (สูงมาก)	87.40 (ปานกลาง)
D3	92.40 (สูง)	95.89 (สูง)	97.06 (สูงมาก)	81.50 (ต่ำ)	53.50 (ต่ำมาก)	84.07 (ต่ำ)
D4	88.01 (ปานกลาง)	94.30 (สูง)	92.17 (สูง)	70.14 (ต่ำมาก)	83.86 (ต่ำ)	85.70 (ต่ำ)

D1: สำนักงานคณบดี, D2: สาขาวิชาดนตรี, D3: สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ, D4: สาขาวิชาภาษาอังกฤษ, D5: สาขาวิชาภาษาจีน, D6: สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์, D7: สาขาวิชานิติศาสตร์, D8: สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, D9: สาขาวิชาสังคมศึกษา, D10: สาขาวิชาภาษาไทย, D11: สาขาวิชา
ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ, D12: สาขาวิชาการสอนภาษาจีน, D13: สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ					เฉลี่ย
	ร้อยละ (แปลผล)					
	2560	2561	2562	2563	2564	
D5	90.82 (ปานกลาง)	91.05 (สูง)	80.90 ต่ำมาก	76.62 (ต่ำมาก)	73.95 (ต่ำมาก)	82.67 (ต่ำ)
D6	86.84 (ปานกลาง)	93.05 (สูง)	94.27 (สูง)	98.23 (สูงมาก)	86.20 (ปานกลาง)	91.72 สูง
D7	76.07 ต่ำมาก	95.29 (สูง)	74.09 (ต่ำมาก)	79.41 (ต่ำมาก)	93.58 (สูง)	83.69 (ต่ำ)
D8	94.30 (สูง)	88.70 (ปานกลาง)	90.20 (สูง)	81.78 (ต่ำ)	70.83 (ต่ำมาก)	85.16 (ต่ำ)
D9	91.76 (สูง)	84.79 (ต่ำ)	70.84 (ต่ำมาก)	66.88 (ต่ำมาก)	47.23 (ต่ำมาก)	72.30 ต่ำมาก
D10	86.89 (ปานกลาง)	59.04 (ต่ำมาก)	79.47 (ต่ำมาก)	80.32 (ต่ำมาก)	74.76 (ต่ำมาก)	76.10 (ต่ำมาก)
D11	97.39 (สูงมาก)	86.45 (ปานกลาง)	90.70 (ปานกลาง)	92.45 (สูง)	97.39 (สูงมาก)	92.88 (สูง)
D12	92.92 (สูง)	97.64 (สูงมาก)	59.49 (ต่ำมาก)	49.18 (ต่ำมาก)	48.07 (ต่ำมาก)	69.46 (ต่ำมาก)
D13	99.52 (สูงมาก)	95.69 (สูง)	97.14 (สูงมาก)	70.74 (ต่ำมาก)	71.35 (ต่ำมาก)	86.89 (ปานกลาง)
รวมการเบิกจ่าย	89.63 (ปานกลาง)	93.07 (สูง)	85.88 (ต่ำ)	86.20 (ปานกลาง)	85.17 (ต่ำ)	-

D1: สำนักงานคณบดี, D2: สาขาวิชาดนตรี, D3: สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ, D4: สาขาวิชาภาษาอังกฤษ, D5: สาขาวิชาภาษาจีน, D6: สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, D7: สาขาวิชานิติศาสตร์, D8: สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, D9: สาขาวิชาสังคมศึกษา, D10: สาขาวิชาภาษาไทย, D11: สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ, D12: สาขาวิชาการสอนภาษาจีน, D13: สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 ในภาพรวม พบว่า ปีงบประมาณที่ระดับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 93.07 รองลงมาคือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 89.63 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 86.20 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 85.88 และ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 85.17 ตามลำดับ และสามารถจำแนกผลการวิเคราะห์สรุปเป็นรายมิติได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามแหล่งงบประมาณ พบว่า แหล่งงบประมาณที่มีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ งบประมาณรายได้ มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายเฉลี่ยร้อยละ 89.19 รองลงมา คือ งบประมาณแผ่นดิน มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายเฉลี่ยร้อยละ 87.35 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามภารกิจหลัก พบว่า ภารกิจหลักที่มีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด คือ การวิจัย มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 94.77 และภารกิจหลักที่มีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณน้อยที่สุด คือ การบริหารจัดการ มีประสิทธิภาพระดับต่ำ เบิกจ่ายร้อยละ 85.37

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560–2564 จำแนกตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานที่มีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมากที่สุด 3 ลำดับ คือ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 92.88 รองลงมาคือ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มีประสิทธิภาพระดับสูง เบิกจ่ายร้อยละ 91.72 สำนักงานคณบดี มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง เบิกจ่ายร้อยละ 88.93 ตามลำดับ และหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณน้อยที่สุด 3 ลำดับ คือ สาขาวิชาการสอนภาษาจีน มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 69.46 สาขาวิชา

สังคมศึกษา มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 72.30 สาขาวิชาภาษาไทย มีประสิทธิภาพระดับต่ำมาก เบิกจ่ายร้อยละ 76.10 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์สามารถอธิบายความเชื่อมโยงตามวัตถุประสงค์ได้จากการที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นหน่วยงานตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก 2 แหล่งงบประมาณหลัก คือ งบประมาณแผ่นดินและงบประมาณรายได้ (เงินนอกงบประมาณ) ตามหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณของมหาวิทยาลัย และนำมาจัดสรรให้กับหน่วยงานภายในเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินโครงการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ที่ผลักดันการดำเนินงานด้วยแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2563-2565 ฉบับปรับปรุง (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2563ก) และแผนกลยุทธ์ทางการเงิน พ.ศ. 2563-2565 ฉบับปรับปรุง (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2563ข) ดังนั้น การเบิกจ่ายงบประมาณที่ส่งผลมาถึงภาพรวมระดับคณะนั้น จึงเป็นผลมาจากการเบิกจ่ายของแต่ละหน่วยงานซึ่งมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภควัฒน์ (2564) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่าหน่วยงานแตกต่างกันจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายภาพรวม งบประมาณรายจ่ายลงทุน และงบประมาณรายจ่ายประจำแตกต่างกัน ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของคณะฯ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 ส่วนมากอยู่ในช่วงระดับต่ำถึงปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้รับผิดชอบโครงการขาดการวางแผนและบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากขาดทักษะความชำนาญงานและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลทิพย์ (2561) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2556 ของกรมที่ดิน พบว่าระดับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2556 ของกรมที่ดิน อยู่ในระดับต่ำ โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2556 ของกรมที่ดิน ได้แก่ ปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การวางแผนการทำงาน ทักษะความชำนาญงาน ความก้าวหน้าในการทำงาน ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทั้งนี้อาจรวมไปถึงปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานโดยเฉพาะโครงการที่เป็นการรวมกลุ่มทำกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนงานเดิม เนื่องจากต้องปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังการแพร่ระบาด COVID-19 อย่างเคร่งครัด ในช่วง 2 ปีงบประมาณที่ผ่านมา จึงทำให้ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณมีแนวโน้มลดลงไม่เป็นไปตามเป้าหมายการใช้จ่ายภาพรวมที่รัฐบาลกำหนดไว้ที่ร้อยละ 100 (กรมบัญชีกลาง, 2564) ดังนั้น จึงควรพิจารณาปรับมาตรการที่มีอยู่ของคณะฯ ตั้งแต่กระบวนการจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณรายจ่าย การควบคุมงบประมาณ การติดตามประเมินผล และการรายงาน เพื่อที่จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณสูงขึ้นและเป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดในแต่ละปีงบประมาณ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สามารถนำไปพิจารณาปรับมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณให้สูงขึ้นได้ โดยผู้วิเคราะห์เสนอให้ใช้แบบจำลองสำหรับการปรับปรุง (Model for Improvement: MFI) ที่ขับเคลื่อนด้วยแนวคิดวงจรคุณภาพ PDSA (Plan-Do-Study-Act) เน้นใช้ข้อมูล (Data) ศึกษาผลลัพธ์ “S” ที่ได้จากกรณีศึกษา เพื่อนำผลที่มั่นใจได้ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอย่างแท้จริงใน 4 กระบวนการของการดำเนินงานด้านงบประมาณ ดังนี้

1. การจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ให้หน่วยงานจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting System: SPBB) โดยอาศัยเกณฑ์ 3 ด้าน ได้แก่ ความประหยัด (Economy) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิผล (Effectiveness) ที่สามารถติดตามตรวจสอบ และประเมินผลความสำเร็จจากการดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณได้ใน 4 มิติ คือ ปริมาณ คุณภาพ เวลา และค่าใช้จ่าย/ต้นทุน

2. การบริหารงบประมาณรายจ่าย

1) ในการบริหารงบประมาณรายจ่ายต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บรรลุได้ตามเป้าหมายของหน่วยงานและของคณะที่กำหนดไว้ และคำนึงถึงความเหมาะสม คุ่มค่า ประหยัด โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยผู้ได้รับมอบหมายต้องรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเคร่งครัด

2) ให้ใช้จ่ายงบประมาณตามรายการที่ระบุไว้ในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นสำคัญ โดยยึดหลักความถูกต้องตามประกาศมหาวิทยาลัย เรื่อง แนวปฏิบัติการเบิกจ่ายงบดำเนินงาน หลักเกณฑ์การจำแนกประเภทรายจ่ายของ สำนักงานงบประมาณที่เป็นปัจจุบัน และระเบียบหรือแนวปฏิบัติอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

3) ให้ใช้จ่ายงบประมาณตามกรอบระยะเวลาที่ระบุไว้ในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นสำคัญ กรณีมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณเกินกรอบระยะเวลาที่ระบุไว้ในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี ต้องเสนอเรื่องขอผู้มีอำนาจ/ผู้รับมอบอำนาจอนุมัติก่อนดำเนินการ

4) ในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรม/โครงการเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น คล่องตัว และสามารถดำเนินงานบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ ต้องเสนอเรื่องขอผู้มีอำนาจ/ผู้รับมอบอำนาจอนุมัติก่อนดำเนินการ

3. การโอนเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องโอนเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณที่ระบุไว้ในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยเป็นการเพิ่มงบประมาณหรือยุบรวมกิจกรรม/โครงการหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียดค่าใช้จ่ายแต่ต้องไม่ใช้ในวัตถุประสงค์อื่น เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น คล่องตัว และสามารถขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานให้บรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ ต้องเสนอเรื่องขอผู้มีอำนาจ/ผู้รับมอบอำนาจอนุมัติก่อนดำเนินการ

4. การกำกับ ติดตาม/เร่งรัด และรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้ส่วนงานที่รับผิดชอบด้านแผนงานและงบประมาณ กำกับ ติดตาม/เร่งรัด และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณโดยใช้ข้อมูลจากระบบบริหารงบประมาณ เสนอคณะกรรมการบริหารคณะฯ เป็นรายเดือน คณะกรรมการประจำคณะฯ และคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย เป็นรายไตรมาส และอาจมีข้อมูลเพิ่มเติมได้ตามเหตุอันสมควร

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ คงสวัสดิ์พร. 2561. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2556 ของกรมที่ดิน. วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 1(2): 77-88.
- กรมบัญชีกลาง. 2564. หนังสือด่วนที่สุด ที่ กค 0412.4/31596 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2564 เรื่อง การเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 2563ก. แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2563-2565 ฉบับปรับปรุง. 18 หน้า.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 2563ข. แผนกลยุทธ์ทางการเงิน พ.ศ. 2563-2565 ฉบับปรับปรุง. 8 หน้า.
- ธนวรรณ พลวิชัย และ วชิร คุณทวีเทพ. 2557. การใช้จ่ายภาครัฐ: ปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยจริงหรือ?. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 34(4): 161-176.
- นารีรัตน์ คมคาย. 2560. การเบิกจ่ายงบประมาณกับมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ กรณีศึกษากองการต่างประเทศ. การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 74 หน้า.
- พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561. (11 พฤศจิกายน 2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 52 ก หน้า 1.
- ภควัฒน์ กลั่นปรีชา. 2564. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. [Online]. Available: <https://ciba.dpu.ac.th/wp-content/plugins/ciba-article/article/article/34.pdf>. (สืบค้นเมื่อธันวาคม 2564).
- สำนักงานงบประมาณ. 2560. หนังสือด่วนที่สุด ที่ นร 0717.1/26079 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2559 เรื่อง มาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560.
- สำนักงานงบประมาณ. 2563. หนังสือด่วนที่สุด ที่ นร 0702/238 ลงวันที่ 14 มกราคม 2563 เรื่อง มาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563.